

Sygn. akt III AUa 779/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel (spr.) SSA Jolanta Hawryszko
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2015 r. w Szczecinie

sprawy P. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale zainteresowanej A. C. (1)

o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 9 lutego 2005r. (...) o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego na skutek odwołania P. K.

na skutek apelacji płatnika składek

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 2 lipca 2014 r. sygn. akt VI U 1/14

1. oddala apelację,

2. zasądza od P. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka - Szkibiel

Sygn. Akt III AUa 779/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 października 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na podstawie art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) odmówił ponownego ustalenia zobowiązania określonego decyzją nr (...) z dnia 9 lutego 2005r., na mocy której A. C. (1) została wyłączona z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od dnia 15 grudnia 2003 r. z tytułu zatrudnienia

na podstawie umowy o pracę u P. K.. W uzasadnieniu organ podniósł, iż okoliczności, które przedstawił we wniosku P. K. były znane organowi przed wydaniem decyzji i nie stanowią nowych dowodów w sprawie oraz nie pozostają w związku z zobowiązaniem, którego dotyczy wznawiana decyzja. Ponadto wskazał, iż od wystawionej decyzji nie zostało wniesione w ustawowym terminie odwołanie do Sądu ubezpieczeń społecznych.

Odwołanie od decyzji z dnia 31 października 2013 r. wniósł P. K., domagając się wznowienia postępowania zakończonego ostateczną decyzją oraz jej zmiany. Podnosił on, iż nie znane mu były w dacie wydania decyzji oraz w czasie, kiedy było możliwe złożenie od niej odwołania, oświadczenia A. C. (1) złożone przez nią w postępowaniu przed wydaniem decyzji. Powołał się również na to, iż nie wiedział o tym, iż działania A. C. (1) były podyktowane chęcią zemsty na jego osobie i jej skłonnością do składania nieprawdziwych oświadczeń.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 2 lipca 2014r. Sąd Okręgowy w Szczecinie, VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie P. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 31 października 2013r. oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że organ rentowy wszczął kontrolę, w wyniku której ustalił, iż A. C. (1) nie świadczyła pracy u P. K. od dnia 15 grudnia 2003r., a pracodawca sporządził fikcyjne dokumenty w celu uzyskania dla A. C. (1) świadczenia z ubezpieczenia społecznego. O możliwości i terminie zaskarżenia decyzji z dnia 9 lutego 2005 r. o wyłączeniu z ubezpieczenia społecznego A. C. (1) organ poinformował P. K., który z prawa wniesienia odwołania nie skorzystał. W związku z tym wskazana decyzja stała się prawomocna i podlegała wykonaniu. W konsekwencji w dniu 15 lutego 2005 r. została wydana kolejna decyzja, na mocy której odmówiono A. C. (1) prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres od 23 lutego 2004 roku do 13 czerwca 2004r. oraz zażądano zwrotu wypłaconych świadczeń. Również ta decyzja ma walor prawomocności.

Sąd wskazał również, iż w dniu 25 września 2013r. do organu rentowego wpłynął wniosek P. K. o wznowienie postępowania zakończonego decyzją z dnia 9 lutego 2005 r., w którym oświadczył, iż A. C. (1) była u niego zatrudniona i świadczyła na jego rzecz pracę, a on opłacał za nią należne składki. Wnioskodawca za absurdalne uznał żądanie zwrócenia przez niego świadczeń, które pobrała A. C. (1).

Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione. Wskazał, iż w niniejszej sprawie zastosowanie ma art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, który przewiduje możliwość ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania, na wniosek osoby zainteresowanej lub urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo lub zobowiązanie. Sąd uznał, iż pozorne zawarcie umowy o pracę oraz zgłoszenie do ubezpieczenia miało na celu wyłącznie uzyskanie świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, a nie do faktycznego nawiązania stosunku pracy.

W ocenie Sądu pierwszej instancji brak było podstaw do ponownego ustalenia zobowiązania określonego decyzją z dnia 9 lutego 2005 r., gdyż wnioskodawca ani nie przedstawił żadnych nowych dowodów, ani nie powołał się na okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które skutkowałyby możliwością ponownego ustalenia jego zobowiązania. Samo kwestionowanie prawdomówności A. C. (1), na które powołuje się wnioskodawca na etapie postępowania wznowieniowego było zdaniem Sądu pierwszej instancji spóźnione, tym bardziej, iż nie przedstawił żadnych dowodów wskazujących na niemożność uczynienia tego w postępowaniu zakończonym decyzją z dnia 9 lutego 2005r.

Sąd za trafne uznał twierdzenie organu rentowego, że dokumenty przedłożone przez wnioskodawcę nie pozostają w związku z zobowiązaniem, którego dotyczy powyższa decyzja.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego, wskazując na przepis art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Z powyższym orzeczeniem nie zgodził się wnioskodawca P. K., który złożył apelację. Wniósł on o zmianę wyroku oraz o wznowienie postępowania. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił on:

- błąd w ustaleniach stanu faktycznego polegający na przyjęciu, że pomiędzy sprawą A. C. (1) o wprowadzenie w błąd (...) (...) w G. i wyłudzenie świadczeń a złożonymi przez nią zeznaniami w postępowaniu o ustalenie zobowiązania wnioskodawcy wobec ZUS nie zachodzi żadna relacja mogąca mieć wpływ na treść postępowania na ustalenie tego zobowiązania,
- błąd w ustaleniach stanu faktycznego, przyjętych za podstawę orzeczenia, sprowadzający się do stwierdzenia, że wskazane przez wnioskodawcę okoliczności nie są okolicznościami nowymi, nieznanymi lub niemożliwymi być przywołanymi przez wnioskodawcę w postępowaniu zakończonym decyzją ZUS z 9 lutego 2005 roku,
- błąd w ustaleniach stanu faktycznego polegający na dowolnym przyjęciu, że złożone przez wnioskodawcę kserokopie arkuszy spisów z natury miały na celu wskazanie, że figurują na nich podpisy A. C. (1),
- zupełne pominięcie okoliczności podnoszonej przez wnioskodawcę co do zasady polegającej na naruszeniu prawa przez ZUS, który uznał nieważność zawartej umowy o pracę,
- zupełne pominięcie okoliczności podnoszonej przez wnioskodawcę co do zasady polegającej na naruszeniu obowiązujących przepisów w temacie żądania zwrotu przez pracodawcę nienależnie pobranych świadczeń przez pracownika.

W uzasadnieniu wskazał, iż ocena prawdomówności A. C. (1) powinna być przedmiotem ponownych rozważań, i że jest to okoliczność nowa w stosunku do ustaleń poczynionych w 2005 roku. Powołał się również na fakt ustalenia jednolitej linii orzecznictwa sądowego, która powstała już po wydaniu decyzji z 9 lutego 2005 r. i nie była mu znana, a w sposób jednoznaczny wskazywała na nieprawidłowe uznanie odpowiedzialności wnioskodawcy za świadczenie wypłacone A. C. (1). W ocenie skarżącego okoliczność ta mogła mieć wpływ na treść orzeczenia w kierunku pozytywnym dla wnioskodawcy.

Odpowiedź na apelację złożył organ rentowy, w której wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu wskazał, że podnoszona przez wnioskodawcę kwestia ojcostwa oraz powoływanie się na postępowanie karne, którego dotyczą przedłożone dokumenty, nie ma związku z przedmiotem decyzji i pozostaje bez wpływu na ustaloną sytuację prawną. Wyrok Sądu Okręgowego należy uznać za prawidłowy, zasadny i nie sposób zarzucić mu błędów w ustaleniach stanu faktycznego ani pominięcia podnoszonych przez wnioskodawcę okoliczności.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja P. K. okazała się nieuzasadniona.

Sąd Apelacyjny uznaje zasadność wyroku Sądu pierwszej instancji, którym oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji odmawiającej ponownego ustalenia zobowiązania określonego decyzją z dnia 9 lutego 2005 r., nie znajdując podstaw do merytorycznej zmiany rozstrzygnięcia. W ocenie Sądu drugiej instancji Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie, jak również powołał właściwe podstawy prawne rozstrzygnięcia. Sąd Apelacyjny w całości je podziela i przyjmuje za własne, nie widząc potrzeby ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776). Nie dostrzegł przy tym naruszenia przez sąd meriti prawa materialnego, w związku z czym poparł w całości rozważania Sądu Okręgowego również w zakresie przyjętych przez niego podstaw prawnych orzeczenia.

Niniejsze postępowanie toczy się wskutek odwołania P. K. od decyzji ZUS z dnia 31 października 2013r., w której odmówiono wznowienia postępowania zakończonego ostateczną decyzją z 9 lutego 2005 r. Badaniu zatem podlega to, czy zaistniały przesłanki do wznowienia postępowania.

Podstawą prawną wydania zaskarżonej decyzji, a także przepisem, w oparciu o który nastąpiło oddalenie odwołania wnioskodawcy przez Sąd pierwszej instancji, jest art. 83a ust 1 s.u.s. Stosownie do tego przepisu instytucja wznowienia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oznacza nadzwyczajną kontynuację postępowania w tej samej sprawie, w której ubezpieczony uprawniony jest do ubiegania się o ponowne ustalenie zobowiązania, jeżeli wcześniej nie powołał się na okoliczności lub nie przedstawił dowodów uzasadniających zasadność ustalenia określonego zobowiązania. Ponadto artykuł 83a ust. 1 s.u.s. nie określa granic czasowych wydania decyzji w przedmiocie ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania stwierdzonego decyzją organu rentowego, co oznacza, że może ona być wydana w każdym czasie, jeżeli zostaną spełnione przesłanki wskazane w tym przepisie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 2 kwietnia 2009 r., III UK 86/08, OSNP 2010, nr 21-22, poz. 268 oraz z dnia 9 marca 2011 r., III UK 86/10, LEX nr 818611).

W niniejszej sprawie taką decyzją była ta z 9 lutego 2005 r., w której stwierdzono, że od dnia 15 grudnia 2003r. A. C. (1) została wyłączona z pracowniczego ubezpieczenia społecznego. Uchylenie tej decyzji wymaga zatem stwierdzenia, że wystąpiły przesłanki, o których mowa w art. 83a ust 1 s.u.s., a więc przedłożenia nowych dowodów lub ujawnienia okoliczności istniejących w chwili wydania decyzji merytorycznej, które miałyby wpływ na oceniane nią zobowiązanie.

Wobec powyższego należy uznać, że P. K. domagając się zmiany prawomocnej decyzji, podnosił jedynie kwestie, które były już wcześniej przedmiotem oceny organu rentowego. Okoliczność, że wnioskodawca jest ojcem dziecka A. C. (1), była znana organowi rentowemu już w momencie postępowania wyjaśniającego, które w rezultacie doprowadziło do wydania decyzji. Wskazywanie przez wnioskodawcę faktu prowadzenia przeciwko A. C. (1) postępowania karnego, w którym została ona uznana za winną wprowadzenia w błąd (...) (...), również nie stanowi okoliczności przemawiającej za zasadnością wznowienia postępowania i ustalenia zobowiązania na nowo. Postępowanie to bowiem nie dotyczyło w żadnym zakresie wprowadzania w błąd organu rentowego. Co więcej, na obecnym etapie jest już za późno, aby powoływać się na nieprawdziwe twierdzenia A. C. (1). Wnioskodawca powinien był podważać jej twierdzenia w czasie prowadzenia przez organ rentowy postępowania kontrolnego, czy też w postępowaniu sądowym, które toczyłoby się na skutek wniesienia odwołania od decyzji. Jednak w postępowaniu kontrolnym pełnomocnik wnioskodawcy – R. K. nie odpowiadał na pytania organu. Nie zgodził się na dołączenie wielu dokumentów do akt sprawy, które mogłyby wskazywać na to, iż twierdzenia A. C. (1) nie są prawdziwe. Należy zaznaczyć, iż wnioskodawca w ogóle nie odwołał się od decyzji wydanej w dniu 9 lutego 2005r., co może wskazywać na to, iż nie miał on początkowo zamiaru w ogóle podważać wydanej decyzji.

Wnioskodawca również nie ma racji wskazując, iż umowa o pracę zawarta z A. C. (1) była ważna. Wszelkie okoliczności wskazują, iż była ona zawarta jedynie dla pozoru. Jednocześnie pełnomocnik P. K. nie zgodził się na załączenie do akt sprawy tej umowy ani innych dokumentów, które wskazywałyby na zasadność podnoszonych przez wnioskodawcę twierdzeń.

Argumenty podnoszone we wniosku o ponowne ustalenie zobowiązania nie pozwalają na skuteczne podważenie ustalenia, iż umowa o pracę została zawarta dla pozoru w celu uzyskania świadczeń społecznych z organu rentowego. P. K. nie przedłożył na poparcie przeciwstawnych twierdzeń żadnych nowych dowodów oraz okoliczności, które mogłyby tę ocenę zmienić.

W sprawie nie został również przedstawiony żaden dowód, który potwierdzałby faktyczną wypłatę zadeklarowanych przez płatnika wynagrodzeń. Brak jest jakichkolwiek potwierdzeń odbioru wypłacanej kwoty czy też wyciągów z rachunków bankowych. Do akt sprawy nie dołączono również listy płac, która mogłaby stanowić dowód na potwierdzenie wypłacania wynagrodzenia A. C. (1). Prowadzi to do wniosku, iż dokumenty przedkładane w trakcie kontroli prowadzonej przez organ rentowy miały na celu stwarzać jedynie pozory wypłat wynagrodzenia w okresie poprzedzającym bezpośrednio urlop spowodowany ciężką chorobą ubezpieczonej.

Nie bez znaczenia jest również fakt, iż P. K. był osobą bliską dla A. C. (1), która była w ciąży w trakcie podpisywania umowy o pracę. Jest on ojcem jej dziecka. Jednakże próbowali oni ukryć ten fakt przez organem rentowym nie wpisując go jako ojca w akcie urodzenia dziecka. Niewątpliwie było to podyktowane chęcią ukrycia relacji ich łączących

oraz umożliwieniem zawarcia umowy o pracę. Oboje mieli interes w tym, aby zapewnić A. C. (1) świadczenia od organu rentowego.

Podpisanie umowy, opłacanie składek ubezpieczeniowych oraz wykazywanie A. C. (1) na liście płac, miało na celu wyłącznie stworzyć na zewnątrz pozory, że strony łączył stosunek prawny o określonej treści. Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. oświadczenie woli jest złożone dla pozoru wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak woli wywołania skutku prawnego wynikającego z umowy, którą zawierają przy jednoczesnym zamiarze stworzenia na zewnątrz wrażenia mającego na celu zmylenie osób trzecich, a w tym przypadku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru. W ocenie Sądu Apelacyjnego pozorność umowy o pracę przejawiała się w tym, że ani P. K., ani A. C. (1) nie byli faktycznie zainteresowani świadczeniem przez ubezpieczoną pracy, lecz jedynie objęciem jej ubezpieczeniem społecznym i uzyskiwaniem z tego tytułu określonych świadczeń.

W trakcie postępowania kontrolnego, na skutek zeznań M. W., w których zaprzeczył on, jakoby codziennie podwoził A. C. (1) do pracy, również i ubezpieczona przyznała się, iż tak naprawdę pracy u P. K. nie świadczyła. Również i ta okoliczność w dużej mierze przesądza o pozorności zawartej umowy o pracę.

W ocenie Sądu Apelacyjnego trafna okazała się ocena Sądu pierwszej instancji, że w swym wniosku o ponowne ustalenie zobowiązania, wnioskodawca nie przedstawił nowych dowodów ani nie ujawnił okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które miałyby wpływ na to zobowiązanie. Sąd Okręgowy zasadnie oddalił odwołanie P. K.. Uwzględniając powyższe rozważania Sąd drugiej instancji na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację wnioskodawcy, jako bezzasadną.

O kosztach Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Do celowych kosztów postępowania należy, między innymi, koszt ustanowienia zastępstwa procesowego w osobie radcy prawnego. Skoro oddalono apelację wnioskodawcy, uznać należało, że strona ta przegrała postępowanie drugoinstancyjne w całości. Ponieważ zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 z późn. zm.) stawka minimalna za prowadzenie spraw w postępowaniu apelacyjnym wynosi nie mniej niż 120,00 zł, ta właśnie kwota podlegała zasądzeniu na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S..

SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka - Szkibiel